

UN MASINI, SISPLAU

Un text d' **ENRIC GOMÀ**
Il·lustració de **JORDI AVIÀ**

És una fotesa, una bagatella, una francesilla, com deia el Baró de Maldà. Tan envoltats com estem de guerres, patiments, desastres naturals i impostos municipals, per què parar atenció a un pastís de pa de pessic, nata i trufa, recobert de crema cremada? De la mateixa manera que la literatura d'evasió ens rescabala de l'ensopiment i la rutina de la vida diària (i tota vida és diària), la pastisseria és en ella mateixa una evasió. Com l'ambrosia dels déus pagans (i que els màrtirs de Dioclecià em perdonin), la pastisseria vessa damunt nostre dolçors impensables, flonjors insospitades, defalliments momentanis que ens retornen a una infantesa imaginada (i tota infantesa és imaginada). El meu propòsit és apuntar quatre notes sobre el masini, un pastís que reuneix totes les condicions per convertir-se en l'últim desig d'un condemnat a la pena capital.

He escrit «masini» amb una sola essa, contravenint els criteris del Diccionari *descriptiu* i el Termcat. Al Descriptiu entren «massini» acompanyat d'una citació de Carles Riba, del 1928: «Braços de gitano i bescuits de la reina, pans d'ametlla amb llurs dibuixos cànids i milanos amb llurs marqueteries, vienesos i prussians, lioneses i savoians, Massinis i Bismarcks...» No sabia que Riba fos tan llaminer.

Observin com Riba escriu «Massinis» amb majúscula. La raó és perquè el masini és un pastís creat pels pastissers de Barcelona en homenatge a Angelo Masini (1844-1926), tenor italià que va cantar entre el 1890 i el 1900 en un Liceu que l'aclamava entusiasmat. Probablement no l'aplaudien amb tant fervor els partidaris del tenor navarrès Julián Gayarre, rival de Masini, que no devia cantar prou bé perquè l'homenatgessin amb una llepolia deliciosa. Si ningú no et dedica un pastís amb el teu nom és que el teu art no val tant. No és el cas de Sarah Bernhardt ni de Bismarck, tots dos grans artistes en el seu àmbit. Voldria aclarir que Conguitos no és un homenatge, sinó una marca comercial.

Masini va néixer a Forlì, a l'Emília-Romanya, Itàlia, i el cognom es pronuncia amb essa sonora. Per què Riba la va ensordir? Masini va cantar a Barcelona unes quantes vegades entre el 1882 i el 1887. Desconeixem la data exacta de la creació del pastís, però sabem que

l'Ajuntament de Barcelona el 1907 li va dedicar un carrer a Sants dit carrer del Tenor Massini, dos anys després de la retirada artística del tenor. Ja el 1907 s'havia popularitzat la pronúncia ensordida i per aquest motiu l'escriuen amb dues esses, erròniament. El 1939 van corregir el nom del carrer i hi van escriure «Masini». Potser Martí de Riquer mateix.

Quan els pastissers barcelonins van inventar el pastís devien sentir com els liceistes, molts d'ells burgesos castellanoparlants, ho pronunciaven amb essa sorda, «Massini», amb el cognom italià deformat pel castellà. En català és freqüent, aquest fenomen: tot sovint pronunciem «Carusso» (Enrico Caruso) i «Passolini» (Pier Paolo Pasolini). També la ciutat de Pisa se sol pronunciar d'una manera que ens remet a «El relicario»: «Pisa morena, pisa con garbo.»

Els uruguaïans pretenen que el masini es va crear a la Confiteria Carrera de Montevideo, fundada el 1951. Tal idea quimèrica s'ha propagat en contra de tota lògica i decència rebostera, i és un afront que clama resoldre's en un duel, a l'alba. Però cal fer notar que els uruguaïans sí que escriuen «masini».

«Massini» s'ha imposat a les llengües veïnes. En francès, *gâteau Massini*. En anglès, *massini cake*. En alemany, *Massini-Kuchen*. Si no els fa re, em sembla més adequat mantenir la forma original: «un masini».